

SXEDIO.49N

21/6 11 1915: ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΦΟΥ Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΓΙΝΕ ΚΑΙ ΑΠΕΡΡΙΦΘΗ ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΖΑΪΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η προσφορά της ένωσης για την οποία οι Κύπριοι αγωνίζονταν από την επομένη της κατάληψης της Κύπρου από τους Άγγλους το **1878** δεν έφθασε στους ενδιαφερομένους Έλληνες Κυπρίους που ούτε καν ρωτήθηκαν, παρά μόνο αφού είχε απορριφθεί από τη φιλοβασιλική Κυβέρνηση Ζαΐμη στην Ελλάδα. Τις πληροφορίες εξασφάλισαν μέσω του τύπου παρά από επίσημες πηγές.

Ετσι η πληροφορία για την προσφορά της Βρετανίας έφθασε στο νησί στα τέλη Οκτωβρίου **1915** και δημοσιεύθηκε ταυτόχρονα με τις κινητοποιήσεις των ηγετών τους που είχαν γίνει σαν αποτέλεσμα των πληροφοριών που είχαν πάρει εκ των υστέρων ή διάβασαν στις εφημερίδες σε ανταποκρίσεις από το εξωτερικό.

Στις **21/6** Νοεμβρίου **1915** η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας αναδημοσίευσε από την "Πατρίδα" των Αθηνών την είδηση για την προσφορά για την Κύπρο και έγραφε ότι ο πρωθυπουργός Ζαΐμης είχε απαντήσει στους Άγγλους και τους συμμάχους τους ότι η προσφορά μόνο της Κύπρου δεν αποτελούσε ικανοποιητικό αντιστάθμισμα για τους κινδύνους που θα διέτρεχε η Ελλάδα, αν περιπλεκόταν στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έγραφε η εφημερίδα (Μεταγλώττιση):

"Από την "Πατρίδα" των Αθηνών της **10** Οκτωβρίου ε.ε. πληροφορούμαστε ότι οι πρεσβευτές της ANTANT στην Αθήνα προέβησαν σε προκαταρκτικό διάβημα προς την ελληνική Κυβέρνηση για να βγει αυτή από την ουδετερότητα.

Η ANTANT στο προκαταρκτικό αυτό διάβημα δεν καθόρισε επακριβώς τις παροχές, τις οποίες θα προσέφερε στην Ελλάδα, σε περίπτωση που αυτή θα

έβγαινε από την ουδετερότητα, τασσόμενη στο πλευρό της ANTANT και αυτό διότι το διάβημα αυτό είχε μορφή προκαταρκτικότητας που προϋπόθετε, επίσημο διάβημα στο οποίο θα καθορίζονταν λεπτομερώς τα μέρη, τα οποία η ANTANT θα πρόσφερε στην Ελλάδα.

Μόνο για την Κύπρο έγινε οριστικότερη πρόταση. Αυτό δε διότι με την Κύπρο να βρίσκεται στα χέρια της Αγγλίας ήταν δυνατή η άμεση προσφορά, ενώ όλες οι άλλες προσφορές θα είναι υπό την αίρεση της τελικής νίκης των συμμάχων, συνεπώς δε θα προσλάμβαναν οριστικά τελική μορφή υποβολής κατά το επίσημο διάβημα το οποίο θα επακολουθούσε την προκαταρκτική αυτή βολιδοσκοπηση.

Η Ελληνική Κυβέρνηση υπό τύπον και αυτή ημιεπίσημο, κατέστησε γνωστή στους αντιπροσώπους των δυνάμεων της ANTANT την αντίληψη της για τη θέση της Ελλάδας. Ο κ. Ζαΐμης απαντώντας τους πρεσβευτές, δεν παρέλειψε κατ' αρχήν να εκδηλώσει την έκπληξη του για την ανάμιξη της ANTANT στο ζήτημα των ελληνοσερβικών σχέσεων, του οποίου η ερμηνεία ανήκει αποκλειστικά στα δύο συμβληθέντα Κράτη.

Με την Ελλάδα να είναι κράτος ελεύθερο, αποκλείεται η επέμβαση τρίτων σχετικά με την συνθήκη αυτή.

Ο κ. Ζαΐμης όχι μόνο εξήγησε στους αντιπροσώπους της ANTANT ότι η αυστρογερμανική επίθεση απαλλάσσει την Ελλάδα, τουλάχιστον επί του παρόντος, της υποχρέωσης προς ένοπλη επέμβαση, γιατί η Σερβία βρίσκεται σε αδυναμία να πραγματοποιήσει ένα θεμελιώδη όρο της συνθήκης της με την Ελλάδα, δηλαδή να παράσχει στην Ελλάδα στρατιωτική δύναμη **150** χιλιάδων στρατού.

Ούτε οι δυνάμεις της ANTANT προσέφεραν ισάριθμη στρατιωτική δύναμη, η οποία άλλωστε σύμφωνα με αρμόδιες γνώμες, δεν θα ήταν επαρκής τη στιγμή αυτή προς αντιμετώπιση του αυστρογερμανικού και Βουλγαρικού ταυτόχρονα κινδύνου.

Με τα πράγματα να έχουν έτσι, αν η Ελλάδα έβαινε ήδη από την ουδετερότητα κατά την αντίληψη

της παρούσης Κυβέρνησης θα οδηγείτο σε άκαρπη καταστροφή. Ούτε λιγότερο η Ελλάδα δεν έπαυσε στο παρελθόν να παρέχει στη σύμμαχο της κάθε δυνατή υπηρεσία, τηρώντας τον στρατό της σε κινητοποίηση, αναγκάζοντας τη Βουλγαρία να διατηρεί ισχυρή στρατιωτική δύναμη στα ελληνικά σύνορα και επιτρέπущα τη διέλευση διά του εδάφους της συμμαχικών στρατευμάτων που κατευθύνονται σε βοήθεια των Σέρβων.

Επί πλέον αυτού τίποτε άλλο δεν μπορεί να κάμει τη στιγμή αυτή χωρίς να διακινδυνεύσει τα ύψιστα συμφέροντα της Ελλάδας.

Όσον αφορά τις προσφορές της ANTANT προς την Ελλάδα, που έγιναν ως ανωτέρω είπαμε, συλλήβδην και όχι ευκρινώς καθορισμένες. Ο κ. Ζαΐμης εξέφρασε την ευγνωμοσύνη της Ελλάδας. Ιδιαίτερα δε ευχαρίστησε την Αγγλία για την άμεση προσφορά της Κύπρου, προσθέτοντας ότι η απόκτηση της νήσου αυτής, την οποία ο Ελληνισμός δεν διατρέχει κανένα κίνδυνο από την φιλεύθερη αγγλική διοίκηση, δεν αποτελεί επαρκές αντιστάθμισμα των κινδύνων τους οποίους θα διέτρεχε η Ελλάδα αν περιπλεκόταν στον ευρωπαϊκό πόλεμο".

Πληροφορίες για την προσφορά έδινε και ο αγγλικός Τύπος. Ο "Ημερήσιος Χρονογράφος" (**Daily Chronicle**) του Λονδίνου γράφοντας για την προσφορά της Αγγλίας έγραφε:

"Η Ελλάδα δεν είναι ελεύθερη από κάθε υποχρέωση. Συνδέεται με την Ελληνοσερβική συνθήκη. Εάν εξακολουθήσει να μη λαμβάνει υπ' όψει τις υποχρεώσεις της συνθήκης αυτής παραγνωρίζοντας το γράμμα και το πνεύμα της, θίγει την εθνική της τιμή. Οποιοσδήποτε και αν είναι ο νικητής, θα την θεωρήσει κράτος ανάξιον να εμπιστευθεί σ' αυτήν μεγάλες ευθύνες.

Η προσφορά της Κύπρου είναι αξιοσημείωτος όχι μόνο για τη σπουδαιότητα της, αλλά διότι είναι προσφορά πραγματική, η οποία βρίσκεται ήδη στα χέρια μας. Χάρη στη διοίκηση η οποία δεν έπαυσε να

είναι καλή, εφέραμε στην Κύπρο την ευημερία την οποία είχε να γνωρίσει από την αρχαιότητα και η οποία θα αποτελέσει για την Ελλάδα μια αξία και όχι βάρος.

Το Ελληνικό έθνος, εάν αφήσει τον κ. Ζαΐμη να αρνηθεί το δώρο αυτό, πρέπει να εγκαταλείψει τις μεγάλες ιδέες για τους πόθους του ελληνισμού".

Εξάλλου ο "Ημερήσιος τηλεγράφος" (**Daily Telegraph**) έγραφε:

"Ο κ. Βενιζέλος και οι οπαδοί του θα υποδεχθούν βεβαίως ευμενώς την πρόταση αυτή η οποία θα ενισχύσει μεγάλως τη θέση τους, ήδη ισχυρή, ως πρωταγωνιστών μιας θαρραλέας πολιτικής.

Η εκχώρηση της Κύπρου σε ένα κράτος προς το οποίο οι περισσότεροι κάτοικοι συνδέονται εθνικά και ιστορικά, θα έχει εξαιρετικά ευχάριστα αποτελέσματα, προερχόμενη από δύναμη προς την οποία η Ελλάδα οφείλει τα Ιόνια νησιά.

Τίποτε δεν είναι γνωστό για τη στάση της ελληνικής Κυβέρνησης απέναντι στην πρόταση αυτή. Ευνοϊκή απάντηση θα ήταν προφανώς ισχυρό πλεονέκτημα για τους συμμάχους. Απόκρουση της πρότασης δεν θα ανόκοπτε καθόλου τον σκοπό, τον οποίο επιδιώκουν.

Εν πάση περιπτώσει η Ελληνική δημόσια γνώμη θα σημειώσει τη διαφορά, μεταξύ της αφειδούς υπόσχεσης εδαφών που ανήκουν σε άλλους και για ακαθόριστη αποχή (ακαθόριστο χρόνο) και της θετικής προσφοράς κάποιου πράγματος, το οποίο είναι ήδη υπό την κατοχή μας".

Περισσότερες λεπτομέρειες έδιναν και άλλες αγγλικές εφημερίδες, τις οποίες αναδημοσίευσε η "Ελευθερία" στις **3/13** Νοεμβρίου **1915**:

Ο αγγλικός τύπος ασχολήθηκε ευρέως με το ζήτημα της προσφοράς στην Ελλάδα της Κύπρου, παραθέτομε εδώ σε συντομία τις διάφορες γνώμες των μάλλων έγκριτων οργάνων που απηχούν την κοινή γνώμη στην. Αλλά και τις σκέψεις των επισήμων κυβερνητικών κύκλων:

Οι **Times** του Λονδίνου υπό ημερομηνία **22** Οκτωβρίου **1915** αναγράφοντας την είδηση αναφέρουν ότι η προσφορά της Κύπρου αποτελεί μέρος μακρών διαπραγματεύσεων οι οποίες προηγήθηκαν προς έξοδο της Ελλάδας από την ουδετερότητα, παρά το πλευρό της ANTANT. Μεταξύ των άλλων ανταλλαγμάτων μνημονεύουν τον αποκλεισμό της Βουλγαρίας από το Αιγαίο, την παραχώρηση της Κύπρου, εδαφική επέκταση στη Μ. Ασία και Νότιο Αλβανία και πλήρη οικονομική και στρατιωτική υποστήριξη με εγγύηση υπέρ των νέων εδαφών για κάποιον αριθμό ετών.

Σε κύριο άρθρο η εφημερίδα σχολιάζοντας την είδηση χαρακτηρίζει την παραχώρηση, ως απόδειξη της αρχής των εθνικοτήτων, υπό την οποία εμφορείται η πολιτική της Μ. Βρετανίας από την απάντηση δε της Ελλάδας απεκδέχονται ως αποτέλεσμα τον ακριβή καθορισμό της θέσης των Μ. δυνάμεων της τριεταπλής συνεννόησης απέναντι της ελληνικής ουδετερότητας και τη κατόπιν λήψη αναλόγων μέτρων.

Η "σημαία" του Λονδίνου **22** Οκτωβρίου ε.ε. παρέχει σύντομη ιστορία της Κύπρου και διάφορες πληροφορίες σχετικά προς αυτήν. Αναγνωρίζει τη νήσο ως γεωγραφικώς, ιστορικώς και εκ παραδόσεως ελληνική, παρά τους διάφορους κυρίαρχους τους οποίους μετάλλαξε αλληλοδιαδόχως. Ελπίζει δε ότι μια προσφορά τόσο μεγάλης αξίας θα συγκινήσει κάθε ελληνική Κυβέρνηση που εμπνέεται από τα πάθη της Μείζονος Ελλάδας.

Ο πολιτικός συνεργάτης της "Σημαίας" περιγράφοντας την απόφαση που λήφθηκε από το υπουργικό Συμβούλιο για την προσφορά της νήσου βεβαιώνει ότι κατά τη νύκτα της **21** Οκτωβρίου συγκλήθηκε και το ιδιαίτερο Συμβούλιο του Βασιλιά (**Privy Coyncil**) προς κύρωση της απόφασης για παραχώρηση όπως συνέβη με την παραχώρηση της Ελιγολάνδης.

Ο "Ημερήσιος Τηλέγραφος" επίσης υπό ημερομηνία **22** Οκτωβρίου **1915** γράφει ότι όπως πιστεύει η παραχώρηση της Κύπρου αποδεικνύει την καλή θέληση της Αγγλίας και ότι θα προεξήσει λαμπρή

εντύπωση από τους εν Αθήναις (την ελληνική Κυβέρνηση) διότι αποτελεί θετικό και άμεσο αντάλλαγμα.

Ταυτόχρονα παραθέτει διάφορες γνώμες των διασημότερων ομογενών και Αγγλων στο Λονδίνο για τη μεγάλη αξία της νήσου και της στρατιωτικής δύναμης την οποία μπορεί να παρατάξει η Νήσος.

Εξαίρει επίσης τα αισθήματα των εθνικοτήτων στις οποίες στηρίζεται η αγγλική πολιτική και θεωρεί την παραχώρηση, που δείχνει σε οποιαδήποτε έκβαση του διαβήματος, πόσον έντιμες είναι οι βλέψεις της διπλωματίας των Συμμάχων σε αντίθεση με τους σκοπούς των Κεντρικών Δυνάμεων.

Ο " εωθινός ταχυδρόμος (**Morning Post**) της ίδιας ημέρας κατακρίνει το διάβημα της προσφοράς της νήσου, θεωρώντας αυτό ως πολύ κακό προηγούμενο, το οποίο δυνατό να ενθαρρύνει και άλλα κράτη, να ζητήσουν το αντίτιμο της ουδετερότητας ή της υποστήριξης την οποία παρέχουν.

Η μόνη ελαφρυντική περίπτωση την οποία βρίσκει είναι ότι μεγαλοψυχία δεν γίνεται σε βάρος άλλων "υπό την προϋπόθεση βεβαίως, ότι οι πτωχοί Κύπριοι επιθυμούν την αναταλλαγή".

Η **Daily Dispatch** της 22 Οκτωβρίου 1915 επικρίνει την αγγλική Κυβέρνηση γιατί παρέχει στην Ελλάδα βραβείο, για την καταπάτηση από αυτήν της ελληνοσερβικής συνθήκης και εκφράζει φόβους για ενδεχόμενη δυσαρέσκεια της Ιταλίας, η οποία δεν θα ανεχόταν τη δημιουργούμενη ελληνική Μάλτα.

Η "Εσπερινή Σημαία" της 22 Οκτωβρίου 1915 σφοδρότερα από τις άλλες ψέγει την Κυβέρνηση για την ανωφελή δωροδοκία προς κράτος, στο οποίο δεν έχει καμιά εμπιστοσύνη μετά την παράβαση της ελληνοσερβικής συνθήκης.

Ποια νέα υποχρέωση, γράφει, μπορεί να δεσμεύσει πολιτικούς οι οποίοι πριν από μικρό χρονικό διάστημα ατίμασαν τις ίδιες τους έγγραφες υποσχέσεις.

Η Ελληνοσερβική συνθήκη δεν ήταν δεσμός

αισθηματικός. Η Ελλάδα είχε λάβει αρκετό και πολύτιμο αντάλλαγμα για την ενδεχόμενη υποστήριξη αφότου απεδέχθη το αντίτιμο αρνήθηκε να αποδώσε τις συμπεφωνημένες υπηρεσίες.

Τέτοιου είδους απιστία πρέπει λοιπόν να αμειφθεί από δωρεές βρετανικού εδάφους;

Βεβαίως τελείως διάφορη γραμμή έπρεπε να ακολουθήσουμε, όταν έχουμε να κάμουμε με τους λακέδες του Κάιζερ στην Αθήνα.

Εάν πρόκειται να υπάρξουν οποιεσδήποτε δωροδοκίες αυτές πρέπει να επιτραπούν σε βάρος της Ελλάδας μάλλον παρά προς όφελος της.

Το δριμύ αυτό άρθρο καταλήγει συμβουλεύοντας άλλη στάση προς Κυβέρνηση η οποία αποδείχθηκε ψευδής και ανίκανη για κάθε άλλο εκτός από το ψεύδος.

Η εφημερίδα του Αγίου Ιακώβου, ημερομηνίας **21** Οκτωβρίου ε.ε γράφει:

"Σε καλώς πληροφορημένους κύκλους θρυλείται το εξής: Επειδή οι σύμμαχοι δυνάμεις κανένα αποτέλεσμα δεν επέφεραν για τις παραστάσεις τους προς την ελληνική Κυβέρνηση, όσον αφορά το ζήτημα του σεβασμού της ελληνοσερβικής συνθήκης, προέβησαν σε ενδιαφέρουσες προσφορές μεταξύ των οποίων μεγάλης αξίας είναι αυτή της νήσου Κύπρου.

Οι προσφορές αυτές είναι τώρα υπό την άμεση σκέψη του βασιλέα Κωνσταντίνου και της Κυβέρνησης Ζαΐμη.

Υποσχέθηκαν δε συγχρόνως οι δυνάμεις και μεγάλη οικονομική βοήθεια".

Η ίδια εφημερίδα προσθέτει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη τα εξής γεγονότα:

1. Η αυξανόμενη αντιδημοτικότητα του Βασιλέα Κωνσταντίνου.

2. Φόβοι λαϊκής εξέγερσης, και

3. Το δίλημμα εάν οι δυνάμεις ανεχθούν την κατάσταση αυτή ή θα εξασκήσουν πίεση όπως αποστρατευθεί η Ελλάδα.

Η εφημερίδα **The Star** ημερομηνίας **21** Οκτωβρίου

υπό τον τίτλο "Κύπρος και Ελλάδα" γράφει τα εξής:

"Η είδηση που μεταδόθηκε από τον ανταποκριτή του "Ημερήσιου Τηλέγραφου" στην Αθήνα ότι η Αγγλία προσέφερε τη νήσο Κύπρο στην Ελλάδα με τον όρο να συμπράξει αυτή κατά τον παρόντα πόλεμο με τους συμμάχους κατά της Βουλγαρίας, είναι ενδιαφέρουσα διπλωματική πράξη.

Η Κύπρος θα έχει κάτι το πολύ ελκυστικό για τους Έλληνες, διότι εξασφαλίζει στην Ελλάδα μεγάλα ναυτικά και εμπορικά συμφέροντα με την Ανατολή. Η Κύπρος με την Κρήτη και τα άλλα νησιά τα οποία κατά τον τελευταίο πόλεμο κατέλαβε η Ελλάδα θα σχηματίσει μια αλυσίδα ναυτικής βάσης και εμπορικής συναλλαγής από άκρου σε άκρο της ανατολικής Μεσογείου.

Αυτό δε οφείλει να αποτελέσει σπουδαίο μέλημα για τους αληθείς πατριώτες και τους προνοητικούς πολιτικούς.

Όσον αφορά εμάς, δεν έχουμε ανάγκη της νήσου, η οποία είχε τόσους κυρίους μέχρι τούδε, όταν πρόκειται μάλιστα η παραχώρηση της να παράσχει βοήθεια στους Σέρβους και τον Βενιζέλο, όπως υπερνικήσει τους δισταγμούς του Βασιλέως Κωνσταντίνου".